Japansk kornell

Cornus officinalis

I korthet

- *Cornus officinalis* – kornellväxter (Cornaceae).
- Hemma i Kina och Korea; odlad i Japan i flera hundra år.
- Lövfällande litet träd eller stor buske med flagnande, grå- till orangebrun bark.
- Gula blomflockar på kala grenar i februari–mars, före lövsprickningen.
- Blankt röda, avlånga frukter på hösten; de används i kinesisk medicin.
- Ute året runt i sol till lätt skugga; på vintern skyddas skålen mot hård frost.
- Fröna behöver en varm och en kall period och gror långsamt – ofta först efter ett år.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av japansk kornell har du grunden till en härdig bonsai med vacker, flagnande bark som du själv formar från den första groddplantan. Fröna kräver tålamod: Efter en varm och en kall period gror de långsamt, ofta först efter ett år – låt därför såbrättet stå kvar. Unga plantor tål beskärning bra. De gula vinterblommorna kommer först när trädet har blivit äldre.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Japansk kornell (*Cornus officinalis*) är ett lövfällande litet träd eller en stor buske i familjen kornellväxter. Trots namnet är den hemma i Kina och Korea, där den växer i skogar och på bergssluttningar; i Japan har den odlats i flera hundra år och kallas sanshuyu. Den blir upp till cirka 10 meter hög. Redan i februari–mars, innan bladen slår ut, är de kala grenarna fulla av små, gula blommor i flockar – en viktig tidig födokälla för bin. På hösten mognar blankt röda, avlånga frukter som ofta sitter kvar långt in på vintern. De är mycket sura och strävа och används i kinesisk medicin – därav artnamnet officinalis, ”läkemedels-”. Barken flagnar och visar grå, bruna och orange toner. Arten är nära släkt med den europeiska körsbärskornellen (C. mas) men blommar lite tidigare och har en vackrare bark. Som bonsai formas den bäst upprätt eller lätt lutande; halvkaskad och rot över sten är också möjliga.

Förökning

Fröna sitter i en hård stenkärna, och groddet har en djup vila som bryts av först en varm och sedan en kall period. Lägg fröna i ljummet vatten i 24 timmar, blanda dem med lätt fuktig sand i en sluten påse och låt påsen ligga i rumstemperatur (cirka 20 °C) i cirka 3 månader och därefter i kylskåpet vid cirka 2–5 °C i ytterligare cirka 3 månader. Så fröna cirka 1 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull och håll dem jämnt fuktiga vid cirka 15–20 °C. Groningen är långsam och oregelbunden, och inte alla frön gror. Du kan också så fröna i en kruka på sommaren och låta krukan stå ute i lä – då får fröna den varma och

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

den kalla perioden av sig själva; många gror först den andra våren. Låt såbrättet stå kvar i minst ett år. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Placering och ljus

Japansk kornell står bäst ljust till soligt; mitt i sommaren mår den bra av lite skugga mitt på dagen. Den tål vind och, när den är etablerad, även en del torka. Groddplantor som har såtts inomhus vänjs gradvis vid att stå ute och flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Håll odlingsmediet jämnt fuktigt under växtsäsongen och vattna ordentligt så snart ytan börjar torka; i en liten skål kan det på sommaren behövas vatten varje dag. Undvik stående vatten. Från april till september ges flytande bonsainäring var tredje vecka. På vintern vattnas sparsamt.

Odlingsmedium

Färdig bonsaijord är en bra grund. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vart annat till vart tredje år på våren, efter blomningen, när bladknopparna börjar svälla.

Beskärning

Japansk kornell tål beskärning bra. Bladen sitter parvis: Låt nya skott bilda 3–4 bladpar och skär sedan tillbaka dem till 1–2 bladpar. Blomknopparna till nästa år anläggs under sommaren – de är runda och sitter i spetsen av korta skott. Den större formbeskärningen görs därför direkt efter blomningen på våren; i slutet av sommaren klipps bara lätt.

Övervintring

Japansk kornell är härdig och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla i slutet av vintern ska trädet åter stå ljust; de tidiga blommorna tål lätt frost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.